

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/205998,Otworzylismy-Przystanek-Historia-w-Lodzi.html>
27.02.2026, 15:20

[Następny](#)

[Powrót](#)

Otworzyliśmy Przystanek Historia w Łodzi

10 września 2024 roku oficjalnie zainaugurowaliśmy działalność Przystanku Historia w Łodzi. Podczas uroczystego otwarcia centrum edukacyjnego prezes Instytutu Pamięci Narodowej dr Karol Nawrocki wręczył nagrody laureatom IX łódzkiej edycji „Świadka Historii”.

10.09.2024

W Łodzi (Aleja Marszałka Józefa Piłsudskiego 5) powstało unikalne miejsce, łączące pokolenia i dające możliwość obcowania z historią w formie tradycyjnej – przy pomocy książek, spotkań, dyskusji oraz nowoczesnej – za pośrednictwem gier, VR, komiksów. Dzięki temu, w jednym miejscu, mogą realizować swoje zainteresowania ludzie z różnych grup wiekowych.

- Instytut Pamięci Narodowej w Polsce i na całym świecie otwiera Przystanki Historia. Są to miejsca, w których można się zatrzymać, przeanalizować wiedzę historyczną, nasze doświadczenie i w przeszłości znaleźć potencjalne zagrożenia, ale też potencjały naszej przyszłości

- powiedział prezes IPN podczas otwarcia łódzkiego centrum edukacyjnego.

Dr Karol Nawrocki przypomniał sylwetkę patrona Przystanku Historia – ppłk. Wacława Lipińskiego:

- Wacław Lipiński to historyk w mundurze i żołnierz ze stopniem doktora, a więc człowiek, który miał świadomość tego, jak ważna jest historia i udowodnił to w 1939 roku. My dziś proponujemy nowe technologie, gry odnoszące się do historii, a pułkownik Wacław Lipiński, stając się głosem okupowanej Warszawy w roku 1939, prosił lud Warszawy o to, aby fotografowali zbrodnie niemieckie i to, co dzieje się w Polsce, w okupowanej Warszawie, mając świadomość, że jest to rzecz zasadnicza dla przyszłości.

Wacław Lipiński urodził się 28 września 1896 roku w Łodzi. W ruchu niepodległościowym działał już jako uczeń gimnazjum, należał do założycieli łódzkiego skautingu, był członkiem Polskich Drużyn Strzeleckich. Żołnierz I Brygady Legionów Polskich, wybitny historyk, oficer odrodzonego Wojska Polskiego, uczestnik wojny polsko-ukraińskiej i polsko-bolszewickiej, obrońca Warszawy w 1939 roku, członek konspiracji oraz powojennego podziemia niepodległościowego, kawaler orderu wojennego Virtuti Militari.

W uroczystym otwarciu łódzkiego centrum edukacyjnego udział wzięli krewni ppłk. Wacława Lipińskiego: wnuczka prof. dr hab. n. med. Maria Respondek-Liberska wraz z mężem prof. Pawłem Liberskim oraz wnuk brata – Maciej Nęciński. Obecni byli przedstawiciele Oddziału IPN w Łodzi: dyrektor – ppłk rez. Karol Piskorski i jego zastępczyni dr Joanna Żelazko.

Podczas spotkania w Przystanku Historia odbyło się uroczyste wręczenie nagród IPN „Świadek Historii” laureatom IX łódzkiej edycji. Nagrody przyznano: Regionalnemu Towarzystwu Społeczno-Kulturalnemu ERSKA w Bełchatowie, Ogólnokrajowemu Związkowi Byłych Żołnierzy Konspiracyjnego Wojska Polskiego

oraz Muzeum Miasta Zgierza.

Wyróżnionym nagrody wręczył prezes Instytutu Pamięci Narodowej dr Karol Nawrocki.

- Świadek Historii nosi na sobie ogromne brzemie odpowiedzialności mówienia głosem tych, których już z nami nie ma, którzy Polskę służyli i za Polskę zostali zamordowani. O Polskę niepodległą bili się na wszystkich frontach. Dlatego ta nagroda jest dla Instytutu Pamięci Narodowej szczególnie ważna

- podkreślił dr Nawrocki podczas gali.

Nagroda Honorowa „Świadek Historii” jest lokalnym odpowiednikiem ogólnopolskiego „Kustosza Pamięci Narodowej”. Przyznawana jest przez Instytut Pamięci Narodowej osobom, instytucjom i organizacjom w szczególności zasłużonym dla upamiętniania historii Narodu Polskiego oraz wspierającym Instytut w realizacji ustawowej działalności w obszarach edukacyjnym, naukowym i wydawniczym.

Gala IX łódzkiej edycji Nagrody Honorowej „Świadek Historii” - Łódź, 10 września 2024. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Gala IX łódzkiej edycji Nagrody Honorowej „Świadek Historii” – Łódź, 10 września 2024. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Gala IX łódzkiej edycji Nagrody Honorowej „Świadek Historii” – Łódź, 10 września 2024. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Gala IX łódzkiej edycji Nagrody Honorowej „Świadek Historii” – Łódź, 10 września 2024. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Gala IX łódzkiej edycji Nagrody Honorowej „Świadek Historii” – Łódź, 10 września 2024. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Gala IX łódzkiej edycji Nagrody Honorowej „Świadek Historii” – Łódź, 10 września 2024. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Laureaci IX edycji nagrody „Świadek Historii”

- Regionalne Towarzystwo Społeczno-Kulturalne ERSKA w Bełchatowie jest kontynuatorem tradycji i dorobku nieistniejącego od 2016 roku Regionalnego Stowarzyszenia Społeczno-Kulturalnego. Organizacja zrzesza ludzi różnych profesji, a cała jej działalność opiera się na pracy społecznej członków. Jednym z głównych celów Towarzystwa jest krzewienie wiedzy na temat dziedzictwa narodowego oraz upamiętnianie ważnych wydarzeń historycznych, m.in. poprzez organizację lekcji historii. ERSKA działa również na rzecz patriotycznego wychowania młodzieży i seniorów. W ramach swoich działań Towarzystwo organizuje cykliczne wydarzenia, takie jak Regionalny Marsz Szlakiem Powstańców Styczniowych 1863 r., w którym uczestniczy ponad 200 osób, czy Regionalny Marsz na Orientację Borowska Góra 1939 r., w którym bierze udział około 80 osób. Ponadto, ERSKA co roku organizuje Regionalny Przegląd Piosenki Patriotycznej i Żołnierskiej „Moja Ojczyzna”, skierowany do osób w różnym wieku.
Towarzystwo współpracuje również przy obchodach świąt państwowych oraz organizuje konkursy historyczne i wykłady. W ramach działalności ERSKA wręcza honorowe odznaki i nagrody, takie jak „Rogatywki ppor. Apoloniusza Zawilskiego”. Ważnym projektem ERSKA była akcja „100 flag na 100-lecie Niepodległości”. Podkreślić należy, że od pięciu lat Towarzystwo prowadzi w Bełchatowie Centrum Aktywności Seniora, gdzie organizuje spotkania z historią oraz warsztaty teatralno-literackie dla seniorów. Za swoją działalność członkowie Towarzystwa otrzymali liczne nagrody i wyróżnienia.
- Ogólnokrajowy Związek Byłych Żołnierzy Konspiracyjnego Wojska Polskiego, został zarejestrowany 18 grudnia 1990 roku. Powstał z inicjatywy byłych żołnierzy Konspiracyjnego Wojska Polskiego (KWP), antykomunistycznej organizacji z lat 1945–1954. Związek powstał, aby przywrócić pamięć o żołnierzach podziemia niepodległościowego, którzy po zakończeniu II wojny światowej kontynuowali walkę o wolną Polskę, tym razem przeciwko reżimowi

komunistycznemu. Ci żołnierze, prześladowani przez władze, byli fałszywie oskarżani o kolaborację z okupantem, a ich zasługi celowo pomniejszano. Związek odgrywa kluczową rolę w rehabilitacji tych bohaterów, zarówno w sferze prawnej, jak i historycznej, unieważniając niesłuszne wyroki komunistycznych sądów i przywracając im należne miejsce w pamięci narodowej.

Działalność Związku koncentruje się na organizowaniu uroczystości patriotycznych, stawianiu pomników i tablic pamiątkowych oraz odznaczaniu osób zasłużonych w upamiętnieniu żołnierzy KWP. Stowarzyszenie współpracuje z harcerstwem, szkołami i lokalnymi społecznościami, propagując wiedzę o losach polskich bohaterów. Do najważniejszych osiągnięć Związku należą: wzniesienie 10 pomników i grobów, ufundowanie 21 tablic pamiątkowych, organizowanie corocznych uroczystości ku czci poległych żołnierzy KWP oraz informowania o celach i działalności KWP podczas spotkań w szkołach. Związek nieustannie dąży do zachowania pamięci o polskich bohaterach i przekazania ich tradycji kolejnym pokoleniom, szczególnie młodym Polakom.

Mimo że obecne władze Związku to osoby, które nie są kombatanami, kontynuują one misję swoich poprzedników, godnie dbając o pamięć o Konspiracyjnym Wojsku Polskim.

- Muzeum Miasta Zgierza powstało w 1978 roku, a jego siedzibą stał się zabytkowy „Dom pod lwami” z 1828 roku. Jako instytucja kultury, muzeum ma na celu ochronę zabytków, promowanie wiedzy historycznej i naukowej oraz upowszechnianie kultury. Muzeum specjalizuje się w dziedzinach takich jak archeologia, etnografia, historia, historia sztuki oraz numizmatyka, z naciskiem na historię Zgierza i regionu. Ważnym aspektem działalności placówki jest współpraca z Instytutem Pamięci Narodowej, szczególnie w kontekście badań nad zbrodniami wojennymi oraz popularyzacji historii najnowszej.

W latach 90. XX wieku Muzeum organizowało m.in. wystawy, prelekcje oraz sesje naukowe, poświęcone II wojnie światowej i zbrodni katyńskiej. Współpracowało także przy archeologiczno-ekshumacyjnych ekspedycjach w Lesie Katyńskim oraz w Miednoje. Na bazie tych działań zorganizowano jedne z pierwszych w Polsce sesje naukowe na temat zbrodni katyńskiej.

W XXI wieku współpraca z łódzkim oddziałem IPN obejmuje cykliczne Zgierskie Spotkania Muzealne, konferencje oraz promocję publikacji historycznych. Muzeum jest także inicjatorem rajdów historycznych, takich jak Rajd Szlakiem Miejsc Pamięci Narodowej. Od 2011 roku działa przy nim Klub Historyczny im. gen. Stefana Roweckiego „Grota”, organizujący – we współpracy z IPN Oddział w Łodzi – liczne wykłady i projekcje filmowe. Muzeum angażuje się w upamiętnienie największej masowej egzekucji dokonanej przez Niemców na Polakach w Kraju Warty – stracenia Stu Polaków w Zgierzu w 1943 roku, organizując wystawy oraz sesje naukowe, często we współpracy z IPN w Łodzi oraz w Poznaniu. Od 2021 roku placówka jest także organizatorem Biegu Pamięci Żołnierzy Wyklętych – Tropem Wilczym.

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)